

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 31.01.2024 року № 6

Введено в дію:
наказ від 31.01.2024 року № 7/ОД

ПОЛОЖЕННЯ

про дистанційне навчання у
Херсонському державному аграрно-економічному університеті

I. Загальні положення

1.1 Положення про дистанційне навчання у Херсонському державному аграрно-економічному університеті (далі – Положення) визначає основні засади організації та здійснення дистанційного навчання в Херсонському державному аграрно-економічному університеті (далі – ХДАЕУ).

1.2 Положення розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р. № 466 «Про затвердження положення про дистанційне навчання» та нормативної бази ХДАЕУ.

1.3 Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування в навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу в навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників.

1.4 Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадянам можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

1.5 Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

1.6 Дистанційне навчання в ХДАЕУ здійснюється на базі платформ дистанційного навчання Moodle (Modular Object Oriented Distance Learning Environment), Google Workspace, сервісів он-лайн комунікацій (Skype, Zoom, соціальні мережі) та іншими веб-ресурсами.

1.7 Технічне та інформаційно-технологічне забезпечення, організація і підтримка платформ в ХДАЕУ здійснюється відділом технічних засобів навчання.

1.8 У цьому Положенні терміни і поняття вживаються в таких значеннях:

асинхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного

навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи електронну пошту, форум, соціальні мережі тощо;

веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси – систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та/або інших доступних користувачеві програмних засобів;

веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

дистанційна форма навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та здобувачів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання – технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

синхронний режим – взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

суб'єкти дистанційного навчання – особи, які навчаються (здобувачі вищої освіти), та особи, які забезпечують освітній процес за дистанційною формою навчання (науково-педагогічні працівники);

технології дистанційного навчання – комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання в університеті.

II. Мета, завдання та основні засади дистанційного навчання

2.1. Метою реалізації дистанційного навчання в ХДАЕУ є:

– надання освітніх послуг, шляхом застосування в навчанні сучасних інформаційно- комунікативних технологій за певними рівнями вищої освіти відповідно до державних стандартів освіти;

- надання здобувачам вищої освіти можливості отримати необхідні та поглиблені знання, набути досвід систематичного професійного самовдосконалення відповідно до обраної спеціальності та освітньої програми з використанням технологій дистанційного навчання;

- реалізація креативних підходів здобувачів вищої освіти щодо вивчення освітніх компонентів;

- надання можливостей для здобувачів вищої освіти дистанційно вивчати не тільки дисципліни індивідуального навчального плану, але й інші дистанційні курси, розміщені на платформі Moodle та інших веб-ресурсах.

2.2. Основними завданнями дистанційного навчання в ХДАЕУ є:

- забезпечення системного підходу щодо управління та організації дистанційного навчання в ХДАЕУ, включаючи заходи мотивації всіх учасників освітнього процесу;

- розроблення та оновлення дистанційних курсів, використовуючи технологічні можливості платформи Moodle та інших веб-ресурсів;

- підтримання, оновлення та розширення можливості інформаційно-технологічного та інфраструктурного забезпечення дистанційного навчання;

- надання можливості здобувачам вищої освіти та слухачам вивчати дистанційно освітні компоненти, передбачені індивідуальними навчальними планами спеціальності (освітньої програми), вивчати інші дистанційні курси, розміщені на платформі Moodle та інших веб-ресурсах;

- забезпечення індивідуалізації навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей здобувачів вищої освіти і слухачів;

- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ХДАЕУ щодо розроблення і використання веб-ресурсів та технологій дистанційного навчання.

2.3. Дистанційне навчання може реалізуватися як:

- спосіб організації та провадження освітнього процесу;

- форма організації та провадження підвищення кваліфікації;

- форма самоосвіти та самовдосконалення здобувачів вищої освіти;

- спосіб надання освітніх послуг слухачам та особам, що бажають пройти дистанційні курси.

2.4. Дистанційне навчання в ХДАЕУ передбачає дистанційне засвоєння освітніх компонентів (окрім практик), що визначені індивідуальними навчальними планами, у тому числі складання заліків, екзаменів та проходження інших форм підсумкового контролю. Дистанційне навчання може застосовуватись для освітніх програм, якщо це не суперечить умовам реалізації освітньої програми чи стандарту вищої освіти, а також для надання

освітніх послуг, пов'язаних із здобуттям другої вищої освіти, підвищення кваліфікації, вивченням за бажанням окремих дистанційних курсів тощо.

2.5.Обсяг, структура і якість знань, умінь та навичок, що набувають дистанційно, мають відповідати вимогам стандарту вищої освіти за спеціальностями.

III. Управління дистанційним навчанням

2.1.**Загальне управління** дистанційним навчанням здійснюється ректором ХДАЕУ.

2.2.**Оперативне управління** здійснює перший проректор, проректор з науково–педагогічної роботи, шляхом вирішення загальних питань планування, організації, координації й контролю у сфері реалізації технологій дистанційного навчання. До його функцій належить:

- забезпечення реалізації політики ХДАЕУ у сфері використання технологій дистанційного навчання;
- розроблення пропозицій і рекомендацій щодо поліпшення технологій дистанційного навчання;
- розроблення критеріїв, засобів і систем контролю якості технологій дистанційного навчання.

2.3.Заходи щодо планування, організації, контролю залучення науково-педагогічних працівників до процесу дистанційного навчання здійснює навчально-методичний відділ (далі – НМВ). НМВ здійснює експертизу дистанційних курсів, розміщених на платформі Moodle та інших веб-ресурсах та ухвалює рішення щодо їх доопрацювання, розміщення та функціонування. Відділ технічних засобів навчання співпрацює з НМВ щодо визначення перспектив розвитку дистанційного навчання в ХДАЕУ та реалізації концепції розвитку платформи Moodle та інших веб-ресурсів.

2.4.Неналежне виконання науково-педагогічними працівниками своїх обов'язків по забезпеченню дистанційного навчання може бути підставою для їх притягнення до дисциплінарної відповідальності. Не проведення занять у синхронному режимі науково-педагогічними працівниками без поважних причин може бути кваліфіковано як прогул та стати підставою для звільнення.

IV. Особливості організації освітнього процесу та зарахування результатів дистанційного навчання

4.1.Учасниками дистанційного навчання можуть бути:

- здобувачі вищої освіти;

- слухачі курсів підвищення кваліфікації;
- зовнішні слухачі, слухачі підготовчих курсів;
- науково-педагогічні працівники.

4.2.Робочий час науково-педагогічних працівників, які забезпечують дистанційне навчання, регламентується Колективним договором, Правилами внутрішнього трудового розпорядку, Положенням про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників ХДАЕУ.

4.3.Освітній процес у формі дистанційного навчання в ХДАЕУ організовується на підставі навчальних планів, розроблених відповідно до освітніх програм, які в свою чергу розробляють відповідно до стандартів вищої освіти і вимог технологій дистанційного навчання.

4.4.Дистанційне навчання здійснюється в таких формах: дистанційні навчальні заняття; самостійна робота (виконання курсових робіт (проектів), контрольних робіт, рефератів тощо); контрольні заходи. Основною формою організації дистанційного навчання є самостійна робота.

Самостійна робота передбачає використання навчальних матеріалів дистанційних курсів. Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються робочою навчальною програмою дисципліни, силабусом, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що складають навчально-методичне забезпечення дистанційного курсу.

4.5.Основними видами дистанційних навчальних занять під час дистанційного навчання в ХДАЕУ є: лекція, консультація, семінар, практичне заняття, лабораторне заняття тощо.

4.5.1. Лекція в дистанційному навчанні – навчальне заняття, на якому здобувачі вищої освіти, слухачі отримують аудіовізуальну інформацію лекційного матеріалу через засоби телекомунікаційного зв'язку, як у синхронному режимі, коли здобувачі вищої освіти можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання в реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли здобувачі вищої освіти отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу. Допускається викладення лекційного матеріалу у вигляді веб-сторінок або іншому форматі, придатному для використання в мережі Інтернет.

4.5.2. Консультація в дистанційному навчанні – заняття в рамках якого здобувачі вищої освіти, слухачі дистанційно отримують відповіді від науково-педагогічних працівників на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (у формі чату, форуму та особистих повідомлень).

4.5.3. Практичне заняття в дистанційному навчанні – це навчальне заняття, у рамках якого відбувається детальний розгляд окремих теоретичних положень освітнього компоненту та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, сформульованих у дистанційному курсі.

4.5.4. Лабораторне заняття в дистанційному навчанні – вид навчального заняття, яке передбачає, що здобувачі вищої освіти, слухачі особисто проводять імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни.

Лабораторні заняття в дистанційному навчанні залежно від освітньої програми (спеціальності), рівня матеріально-технічної оснащеності, можливостей створення і використання віртуальних лабораторій можуть проводитись у таких варіантах: повністю дистанційно з використанням відповідних моделювальних програм (симуляторів), віртуальних лабораторій тощо; частково – очно, а частково – дистанційно.

Віртуальні лабораторні заняття проводяться в синхронному або асинхронному режимі, для чого необхідно забезпечити індивідуальний доступ здобувачів та слухачів до відповідного програмного забезпечення, оцінювати протоколи виконання завдань та доводити результати та коментарі. У разі необхідності проводити індивідуальні та групові консультації.

Перелік дисциплін, за якими не допускається дистанційне виконання лабораторних робіт, визначають методичні комісії факультету.

4.6. До інших видів навчальних занять під час дистанційного освітнього процесу можуть відноситись ділові ігри, кейсові завдання, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись дистанційно в синхронному або асинхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни, силабусом.

4.7. Дистанційне навчання осіб із особливими освітніми потребами здійснюється з урахуванням індивідуальної програми і може передбачати залучення допоміжних технологій дистанційного навчання (озвучування даних з екрану, голосове введення тексту, субтитри, клавіатури зі спеціальними можливостями тощо) з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів таких осіб.

Освітній процес під час дистанційного навчання осіб з особливими освітніми потребами може забезпечуватися за участі асистента науково-педагогічного працівника та/або асистента здобувача вищої освіти.

4.8. Контрольні заходи з певної освітньої компоненти під час реалізації

дистанційного навчання в ХДАЕУ включають поточний та підсумковий контроль.

Контрольні заходи в ХДАЕУ можуть здійснюватися дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференції за умови забезпечення автентифікації здобувача.

4.9. Визнання результатів навчання на дистанційних курсах на платформі Moodle та інших веб-ресурсах в межах інформальної та/або неформальної освіти здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження досягнутих здобувачем вищої освіти результатів навчання, передбачених відповідною освітньою програмою, за якою він навчається. Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті здобувачами усіх рівнів вищої освіти регламентовано Положенням про порядок визнання результатів неформальної/інформальної освіти ХДАЕУ.

4.10. Порядок проведення атестації здобувачів вищої освіти, що навчаються в ХДАЕУ за певною спеціальністю та освітньою програмою, у формі комплексного іспиту зі спеціальності чи атестаційного екзамену (екзаменів), публічного захисту кваліфікаційної роботи (проєкту), єдиного державного кваліфікаційного іспиту, включає всі етапи, визначені Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційних комісій у ХДАЕУ. Уся підготовча робота до проведення атестаційного екзамену та захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) здійснюється відповідно до чинних нормативних документів і вчасно доводиться до здобувачів вищої освіти через розміщення інформації на веб-сайті ХДАЕУ.

4.11. Атестація здобувачів початкового (короткого циклу), першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти з використанням дистанційних технологій навчання має здійснюватися в синхронному режимі (відеоконференція) через сервіс відеоконференцій Zoom, Google Meet та інші. Обов'язковою є цифрова фіксація (відеозапис) процесу атестації та її збереження на випускаючих кафедрах не менше одного року.

У виключних (форс-мажорних) випадках атестація може відбуватися в асинхронному режимі за зверненням здобувача або розпорядженням декана.

4.12. З метою ефективної організації засідань екзаменаційних комісій у сервісі Zoom, Google Meet та інших сервісів секретарі екзаменаційних комісій надсилають до навчально-методичного відділу супровідну документацію, зазначену п. 4.6.1. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційних комісій, в електронній формі за один місяць

до початку роботи екзаменаційної комісії.

4.13. Процедура проведення атестаційних екзаменів та захисту кваліфікаційних робіт (проектів) має бути дотримана відповідно до чинних положень. Під час підготовки до відповіді та безпосередньо під час відповіді на екзаменаційні питання здобувачам вищої освіти суворо забороняється вимикати відеокамери та відлучатись від об'єктиву відеокамери. За запитом екзаменатора здобувач вищої освіти має надати докази щодо відсутності у нього сторонніх засобів допомоги під час підготовки до відповіді. У випадку підозри щодо недоброчесної поведінки здобувача вищої освіти під час підготовки до відповіді екзаменатор може замінити екзаменаційний білет або задавати додаткові усні питання в межах питань, винесених на екзамен. Реакція викладача на можливі випадки недоброчесної поведінки має бути зафіксована за допомогою відеозапису.

4.14. У випадку виникнення у здобувача вищої освіти технічних перешкод, здобувач вищої освіти повинен негайно повідомити екзаменаційну комісію або іншу відповідальну особу про ці обставини за допомогою визначеного каналу зв'язку (телефон, месенджер тощо) з обов'язковою фото- або відеофіксацією стану виконання завдань та об'єктивних факторів, що перешкоджають його завершенню. Повторне складання атестаційного екзамену в разі виникнення під час складання атестаційного екзамену обставин непереборної сили визначається наказом ректора, але не пізніше строку завершення роботи екзаменаційної комісії.

4.15. Для проведення захистів кваліфікаційних робіт (проектів) допускається, як альтернатива синхронному виступові, пропонувати здобувачам вищої освіти завчасно надсилати до екзаменаційної комісії відеозаписи їхніх виступів (презентацій) так, щоб на записі було видно самого здобувача вищої освіти, можна було однозначно ідентифікувати його особу та засвідчити факт його виступу. У такому разі не пізніше, ніж за один тиждень до дати захисту здобувач надсилає на кафедру відеозапис виступу, а кафедра надсилає його на електронні пошти голови і членів екзаменаційної комісії та до навчально-методичного відділу. Запитання-відповіді до здобувача освіти обов'язково проводяться у синхронному режимі.

4.16. Рішення екзаменаційної комісії щодо оцінювання результатів атестаційних екзаменів або захисту робіт приймається на закритому засіданні комісії.

V. Особливості організації і функціонування платформ дистанційного навчання

5.1. Для організації освітнього процесу на основі технологій

дистанційного навчання ХДАЕУ використовує платформи, створені на базі:

- Moodle (Modular Object Oriented Distance Learning Environment) - модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище;
- Google Workspace (пакет хмарних додатків Google для побудови інформаційно-освітньої структури закладу освіти);
- Відеокурсів;
- Інших веб-ресурсів.

Платформи передбачають застосування інших програмних продуктів, призначених для реалізації дистанційного навчання.

5.2. Під час використання Moodle та Google Workspace науково-педагогічні працівники можуть самостійно або за допомоги адміністраторів платформ створювати дистанційні курси, проводити навчання, розподіляти та перевіряти завдання, проводити всі види контролю тощо; здобувачі вищої освіти та слухачі отримують доступ до навчальних матеріалів, представлених у різноманітних формах (текст, відео, анімація, презентація тощо), а також мають можливість інтерактивного спілкування.

5.3. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання в ХДАЕУ здійснює Відділ технічних засобів навчання.

5.4. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

- апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференції тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання в синхронному і асинхронному режимах;

- інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання ХДАЕУ цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу в синхронному та асинхронному режимах;

- програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

5.5. Платформи дистанційного навчання за потреби розміщуються на серверах ХДАЕУ та адмініструються працівниками Відділу технічних засобів навчання.

5.6. Веб-ресурси платформ охоплюють:

- дистанційні курси, розроблені в Moodle або Google Workspace за якими здійснюється навчання здобувачів вищої освіти відповідно до

навчальних планів під керівництвом і контролем науково-педагогічних працівників. Доступ до цих курсів відбувається за реєстрацією кожного учасника дистанційного навчання;

- дистанційні курси, розроблені в Moodle або Google Workspace, за якими здійснюється навчання слухачів підвищення кваліфікації. Доступ до цих курсів відбувається за реєстрацією кожного слухача;

- дистанційні курси у вільному доступі, за якими навчаються всі бажаючі без реєстрації і без можливості тестування;

- дистанційні курси, за якими навчаються всі бажаючі після реєстрації; вони мають можливість тестуватись та отримувати сертифікати, за якими відповідні дисципліни можуть бути зараховані в ХДАЕУ відповідно до вимог Положення про порядок визнання результатів неформальної/інформальної освіти в ХДАЕУ;

- відеокурси у вільному доступі.

5.7. Відділ технічних засобів навчання при адмініструванні платформ виконує такі функції:

- розробляє і підтримує платформи;

- зберігає, накопичує і надає доступ до веб-ресурсів навчальних дисциплін;

- розподіляє права доступу всіх учасників процесу дистанційного навчання;

- реєструє суб'єктів дистанційного навчання;

- надає технічну допомогу учасникам щодо створення веб-ресурсів, проведення навчальних занять, контрольних заходів тощо;

- зберігає та надає керівництву ХДАЕУ статистичну інформацію щодо залучення науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, слухачів до процесу дистанційного навчання.

VI. Організаційні засади та забезпечення якості дистанційного навчання в ХДАЕУ

6.1. Створення, доповнення та корегування дистанційних курсів на платформах здійснюється, переважно, науково-педагогічними працівниками ХДАЕУ.

6.2. Дидактичне та методичне наповнення дистанційного курсу є спільною інтелектуальною власністю науково-педагогічних працівників та ХДАЕУ. Авторське особисте немайнове право на службовий твір належить його автору. Виключне майнове право на службовий твір належить ХДАЕУ, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або)

цивільно-правовим договором між автором та ХДАЕУ.

6.3.ХДАЕУ отримує майнові права та право самостійного використання дистанційних курсів, які розроблені як юридичними, так і фізичними особами, на договірних засадах при повному збереженні авторських прав.

6.4.Для забезпечення якості дистанційного навчання науково-педагогічні працівники мають включати такі елементи дистанційного курсу з наведених нижче:

- силабуси або робочі навчальні програми дисциплін;
- методичні рекомендації;
- відео- та аудіозаписи лекцій, практичних, лабораторних занять тощо;
- мультимедійні лекційні матеріали;
- термінологічні словники;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою науково- педагогічними працівниками:
- ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки чи посилання на них тощо;
- інші інтерактивні матеріали.

VII. Прикінцеві положення

7.1.Положення набирає чинності з моменту затвердження його Вченою радою університету та затвердження наказом ректора.

7.2.Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом викладення його в новій редакції.

7.3.У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання цього Положення, відповідні пункти Положення втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

7.4. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.